

JELENLÉT

A VERSENGŐ EMBER

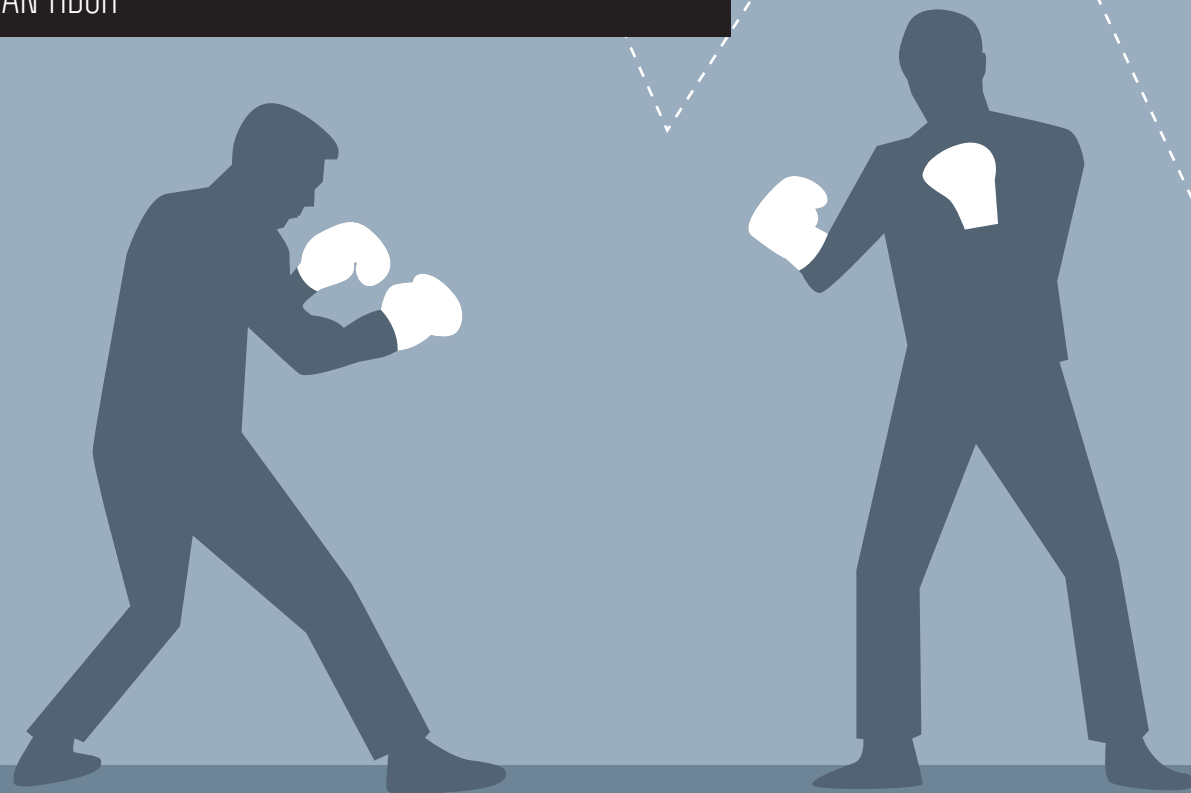
HORVÁTH PÁL

HÁBORÚSTATISZTIKA

TÓTH GERGELY

ÉLETÜNK VIADALA

FÁBIÁN TIBOR

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófusILLUSZTRÁCIÓ –
BALASSA NIKOLETTASOROZAT –
LÉTKÉRDÉS

A VERSENGŐ EMBER >

A versengés, a másokkal való rivalizálás, egymás legyőzésének készítése egyidős velünk, emberekkel. A történelem menete, kultúránk egész fejlődése azt bizonyítja, hogy a bennünk munkáló versenyszellem szabadságunk kibontakoztatásának fontos eleme, ám mellett, hogy lehet értékteremtő, lehet romboló is.

- ♦ Ha azért kelünk párharcra másokkal a tudomány, a kultúra, a sport, a művészet, a politika, a gazdaság vagy a mindennapi élet világában, hogy kibontakoztassuk képességeinket, többet, szebbet, jobbat tegyünk, közös célokat szolgáljunk, akkor teljesítményünk hozzáadódik ahhoz a nagy egészhez, amelyet az emberiség közös múltjának, jelenének és jövőjének nevezhetünk. Ám a versengés készítésének van árnyoldala is, ha tetteinket mások pusztá legyőzésének, sőt, leigázásának, megszegyenyítésének szándéka irányítja. A versenyből eredő, pusztítást hozó harc ember és ember, közösség és közösség, nép és nép közötti háborút eredményezhet. Tétje a másik javainak, földjének, hatalmának megszerzése, kisajátítása. A Bibliában, a Teremtés könyvének első lapjain azt olvassuk, hogy Ádám és Éva versenyre próbált kelni a Teremtővel, szemet vetve a jó és a rossz tudás fájának gyümölcsére. A következő nemzedékben pedig, az Úrnak bemutatott áldozaton vetélkedve, Káin kezét emelt öccsére, Ábelre, megölte őt – ezzel megnyitotta azoknak a tetteknek a sorát, amelyekben az ember és ember közötti verseny már vére megy. Az öldöklő küzdelem, az egyének, közösségek, nemzetek közötti elsőbbség eldöntésének erőszakos útja azóta is működő erővé, a szakadatlan háborúskodás gyakorlatává terebélyesedett, amelyben a versengés szép, humánus, emberformáló lényege a leigázás, kifosztás és megsemmisítés gyakorlatává torzult.

Ha a versengésre való hajlam természetünkből kiiktathatatlan adottság, ez azt is jelenti, hogy annak romboló formái, az erőszak, a háborúskodás is állandó kísérői az emberiség történelmének?

Erre a kérdésre sokan igennel felelnek, azt feltételezve, hogy egymás pusztításának módjai, technikái változnak ugyan, ám a háború mint a fölény megszerzésének eszköze örök kísérője az emberiség életének. Mások szerint a fegyveres konfliktusok előbb-utóbb talán kiiktathatók az életünkből, de azon az áron, hogy a lélektani hadviselés változatos formáinak – a szellemi leigázás, az elrettentés, az erőfölénnyel szerzett béke eszközeinek – adják át a helyet. Ez pedig nem az erőszak kultúráját szünteti meg, hanem csupán annak érvényesülési módját változtatja.

Pedig ha a dolgok mélyére ásunk, meg kell látnunk, hogy a háborúk fő oka és eredménye nem a bennünk rejlő, versenyszellemmel párosuló agresszív hajlam, hanem az ember világát átszövő bűn és igazságtalanság számtalan formája, a szerzés mohó vágya, az emberekben munkáló önzés és harag. A javak, a terület, a piacok, az erőforrások birtoklásáért folyó harc valóban verseny, vetélkedés, de olyan, amelyben a sportból vett párhuzammal élve nincs *fair play*, hiányzik az igazságos bíraskodás.

Fotó - Profimedia - Red Dot

Csak a nyers erő vagy az elvtelen bunda logikája érvényesül. Azok között, akik hisznek egy háborúk nélküli, békés világban, sokan magát ezt a célt is csak harcként, küzdelemként, békefenntartásként, megelőző csapásként tudják elképzelni, igazolva a régi mondást, hogy világunk történetében a béke csupán szünet a háborúk menetében. A gazdaság, a pénz ma már képes arra, hogy ne a csatatereken, hanem a mindennapi élet világában szedjen áldozatokat, és ez nem más, mint a háborúk világának folytatása más eszközökkel. Mit tehetünk, hogy ez a teret és időt átölelő verseny ne torzuljon újból és újból erőszakká? Minden jóérezsű embernek össze kell fognia a személyes és a közösségi élet minden területén azért, hogy az emberek közötti versengés szabályai igazságosabbak legyenek, hogy a verseny az élet minden területén olyan legyen, amelyben nem ellenségek, hanem csak ellenfelek állnak szemben egymással. Olyanok, akik győzni, nem legyőzni akarnak, annak a szolidáris szeretetnek a nevében, amely a krisztusi üzeneten alapul, és alapjaiban átforgatja a versengés, a nyerni vágyás emberi reflexeit. ♦

A katolikus társadalmi tanítás
II. János Pál által ihletett
megfogalmazása szerint „a háború
csapás, és sohasem megfelelő
eszköz azoknak a problémáknak az
alkalmas megoldására, amelyek
a nemzetek között felmerülnek:
Sohasem volt az, soha nem lesz az,
mert csak újabb és összetettebb
konfliktusokat vált ki.”

SZÖVEG –
TÓTH GERGELY közgazdász

SOROZAT –
AFRIKAI ÁLOM 11.

HÁBORÚSTATISZTIKA >

2016 nyarán rendezik a XXXI. nyári olimpiai játékokat. Hozzáadva a nyáriakhoz a télieket, ez az 53. újkori olimpia. 1896 óta, 120 éve zajlanak, s a legrangosabb nemzetközi versenynek számítanak. Az ókori hagyomány még ennél is tiszteletet parancsolóbb: 292 játékot rendeztek Kr.e. 776 és Kr.u. 393 között. A verseny időpontját hírvivők tették közhírré, és egyúttal fegyvernugvásra szólítottak fel. Az „isteni béke” ettől az időponttól számított, és tartott a játékok ideje alatt, s egy további hónapig. De mi köze az olimpiának a háborúhoz?

„De nem érték be azzal, hogy megtévedtek Isten ismeretében,
hanem akik a tudatlanság nagy háborúságában élnek,
az ilyen bajokat még békének nevezik.”

Bölcs 14,22

♦ A modern olimpiának látszólag kevés a háborús kapcsolódása. Bár a legendás újjáalapító, báró Coubertin a nemzeteket próbálta egymáshoz közelebb hozni (hogy inkább versenyezzenek különféle sportágakban, mint háborúzzanak), a két nagy világháború a 20. századra esik. Ezek miatt 1916-ban, 1940-ben és 1944-ben el is maradtak a játékok. Az első világháború veszteseit kizárták a részvételből (Antwerpen, 1920), később a hidegháború vagy az 1956-os magyar forradalom vérbe fojtása miatt sokan bojkottálták a versenyt. De a legmegrázóbb eset Münchenben történt 1972-ben, amikor palesztin terroristák kilenc izraeli sportolót öltek meg. Mexikó (1968) és Kína (2008) komoly kritikát kapott, amikor a náluk rendezendő játékok biztonsága címén véres erőszakkal vertek le diáktüntetések, illetve a tibeti zavargásokat. Az olimpia kétségtelenül az egyik legbékésebb modernkori versengés, ahol a *fair play* messze megelőzi a – mégoly fontos – győzni akarást. Az olimpia üzenete gyönyörű, és közmondássá vált: *a részvétel a fontos, nem a győzelem*. Cikksorozatunk jelen és elkövetkező részeiben a verseny és versengés témáit vesszük filozófiai és tudományos górcső alá. Először is a versengés legelítélhetőbb formáját: a háborút. A háború és az olimpia játékelméleti megközelítésből azonos típusú játszmák. Mindegyik az ún. *zérusösszegű játék* kategóriájába tartozik, azaz (amennyit) az egyik nyer, a másik (annyit) veszít. Nem várják be egymást az atléták a célvonalon, a tollaslabdában (1992 óta teljes értékű olimpiai sportág) sem az a cél, hogy a labda minél tovább a levegőben maradjon. Ha az lenne, ún. *kooperatív*, az angol kifejezésből *mindenki nyer* (*win-win*) típusú játékról beszélhetnénk. A háborúknak is általában van vesztes és nyertes, addig nem hagyják abba a felek a vetélkedést. A nyertesek és győztesek közötti határok meghúzásánál már nehezebb a dolgunk, ismerjük a *pürrhoszi győzelmet*, s az olimpián is nehéz lenne eldönteni, vajon csak az aranyérmest, a dobogósokat vagy minden olimpikont győztesnek tekintsünk-e. >

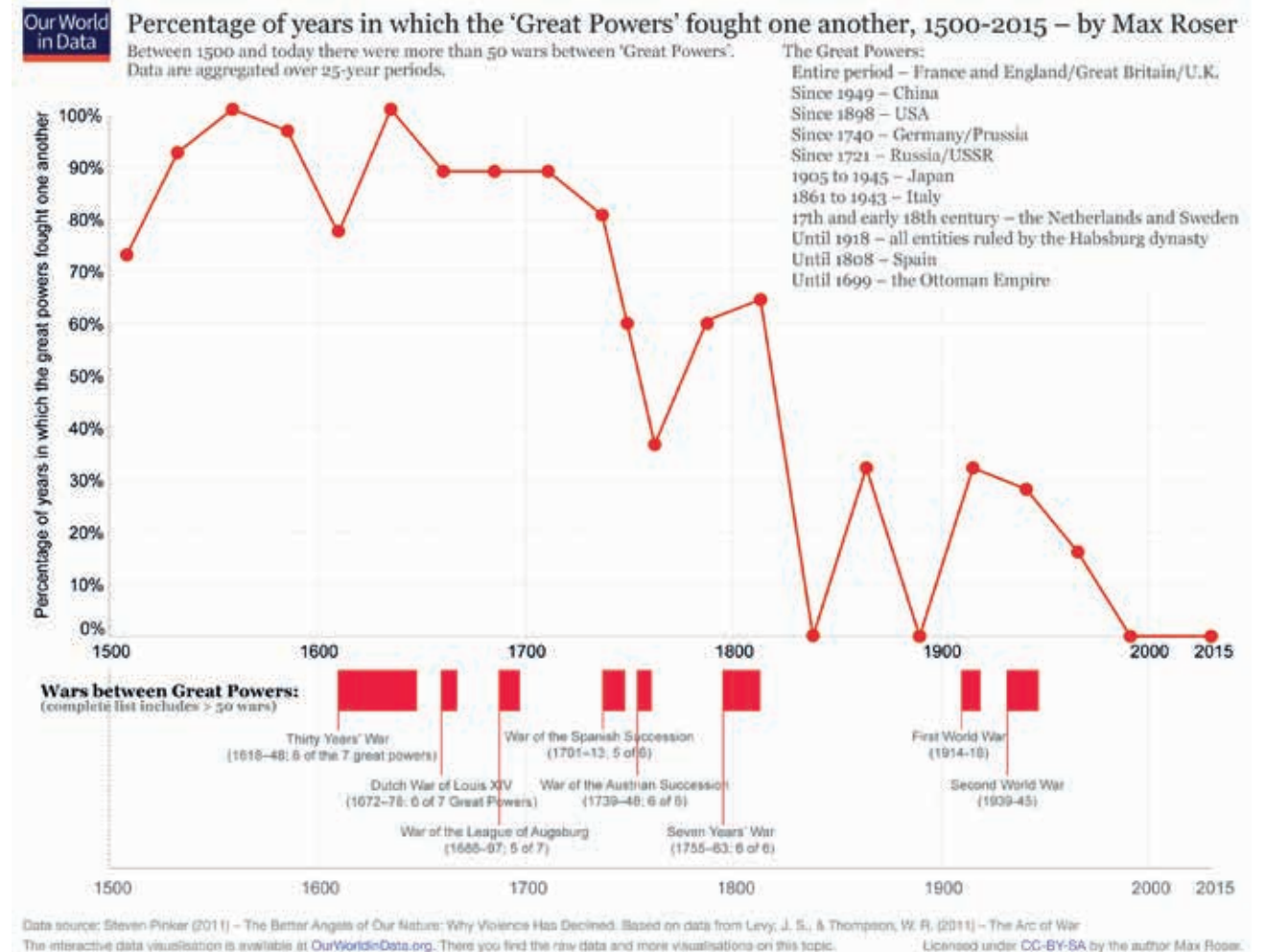

Most vizsgáljuk azt a versengést, ahol mindenki garantáltan veszít, s ahol az jár a legjobban, akinek sikerül kimaradnia belőle! Ha a *háborús statisztika* szót hallja valaki, automatikusan a halálos áldozatok számára gondol. Napjainkban néhány tudós (Peter Brecke, Steven Pinker, J. S. Levy, W. R. Thompson, Bill Marsh, Matthew White) gigászi munkával összesítette 500, 1000, sőt, 2500 évre visszamenőleg az adatokat, egyfajta egységes háborústatistikát hozva létre, s „okos” mérőszámokat dolgozva ki. Ezáltal legalább részleges választ kaphatunk arra az alapkérdésre, vajon nő-e vagy csökken a háborúk aránya, súlyossága, gyakorisága az emberiség fejlődésével. Keményebben fogalmazva: van-e egyáltalán fejlődés, vagy pont ellenkezőleg: egyre brutálisabbá válnak? A kérdés nem lényegtelen, hiszen egész történelmünk felfogható a versengés történelmének is – látszólag. Hősök, népek majd államok háborúi, birodalmak terjeszkedése a harmadik világ kárára, ma pedig egyfajta gazdasági háború, gyarmatosítás: a centrum uralma a periféria felett. A világ kétségtelenül még mindig durva, erőszakos. Naponta látunk háborús konfliktusokat és lefejezéseket a híradókban, a fejlett világ ismét a terrorveszedelemtől retteg. Ferenc pápa egyenesen harmadik világháborúról beszél: „A mi korunkban is a béke iránti vágy és a fegyveres konfliktusokkal való szembesülés határozza meg a világunkat. Bizonyos értelemben ez a harmadik világháború, amelyet

különböző helyszíneken vívnak”. Ám nem árt tudnunk, hogy ha megnézzük a történelmi adatokat, fajunk legbékésebb időszakában van szerencsénk élni – legalábbis ami a fegyveres konfliktusokat illeti. Érdemes felkeresni az Oxfordi Egyetem fiatal kutatójának, *Dr. Max Rosernek* összesítő honlapját (<https://ourworldindata.org/war-and-peace-before-1945/>), amely a fenti tudósok munkájának egyfajta gyűjtőoldala, ahol rengeteg adat és infografika támasztja alá a béke kiteljesedését. Az 500–1000 évre visszamenő, közel 4000 fegyveres konfliktust átfogó adatok szerint például felrajzoltak olyan görbét, amely a mindenkor aktuális nagyhatalmak egymással való harcát ábrázolja (illetve azon évek arányát, amikor a nagyhatalmak hadban álltak). A görbe mind a 16., mind a 17. században egyszer elérte a 100%-ot, a 19. században kétszer a 0%-ot, az utóbbi 20 évben pedig folyamatosan nullát mutat. A tendencia egyértelműen csökkenő. Külön grafikon ábrázolja az összes európai ország összes háborúját 1500 és 2000 között. Vannak krónikusan háborúzó és szinte egyöntetűen békés nemzetek, az előbbieket (pl. Franciaország, Németország, Oroszország, Spanyolország és persze leginkább Anglia) tipikusan ezen az áron szerezték mai hatalmi pozíciójukat. Mégis, ma már nem egyértelmű, hogy a békés kategóriában lenni rosszabb stratégia-e. Ide tartozik pl. Finnország, Svájc, s ide tendál hazánk is. Ami még feltűnőbb:

Fotó - Profimedia - Red Dot

Árészt hódolójának harci kedve is erősen megcsappant az utóbbi században, különösen persze a második világháború után. Talán bízhatunk benne, hogy megértették a történelmi leckét: a nyertesek is vesztesek, különösen a mai komplexen integrált világban. A második világháborút már nem követte a vesztesek olyan „tűlbüntetése” sem, mint ami ellen *Lord Maynard Keynes* a versailles-i béke után felemelte szavát (1920: A béke gazdasági következményei): „*Ha tudatosan Közép-Európa nyomorba döntésére törekszünk, akkor – merem állítani – nem marad el a bosszú sem.*” Nagy kérdés persze, nem pusztítóbbak-e a későbbi háborúk. A gépi, biológiai és vegyi fegyverek vagy a kínzások, csonkítások, lefejezések rosszabbak-e? Utóbbira nem tud választ adni a statisztika, az előbbire viszont igen: bár a 40 évnél rövidebb fegyveres konfliktusok közül kétségtelenül a 66 millió áldozatot szedő második világháború volt a legvéresebb, azt mindjárt Dzsingisz kán átokfutása követte 40 millió emberélet kioltásával. Ám a teljes népességhez viszonyítva már fordul a kocka: a mongol uralkodó az akkor élő emberiség 11 százalékát irtotta

ki! S ebben még benne sincsenek olyan, minket közelebről érintő „kisebb” események, mint a tatárjárás. A háborúk áldozatainak száma, a harcok gyakorisága és főleg legitimációja tehát csökken. De mi a helyzet az erőszak és versengés kevésbé látványos formáival, úgymint kizsákmányolás, egyenlőtlenség, erőfölénnyel való visszaélés? Ezzel folytatjuk egy hónap múlva! ♦

Kr. e. 279-ben I. Pürrhosz épeiroszi király és a rómaiak háborúztak. Az asculumi csatában az előbbi győzött, érdemleges hasznot azonban nem ért el, mert nagy veszteségeket szenvedett. Ezért állítólag azt mondta az ütközet után: „Ha még egy csatában győzünk a rómaiak felett, végképp elveszünk.”

SZÖVEG –
FÁBIÁN TIBOR református lelkész, publicista

ÉLETÜNK VIADALA

A kis, évszázadon át erekleőröző partiumi települést, ahol élek, polgármester-választás láza fűti most. Hol egyik, hol másik jelölt fényképe mosolyog ránk az ablakból, és ígéri a Kánaánt. Itt így plakátolnak. Ki-ki a neki szimpatikus jelölt képét aggatja az utcára néző szoba ablakára. Nemes küzdelemnek indult, férfias versenynek, de a kampány menet közben felzabált mindent, amihez hozzáért. Így lett a végkifejletre a politikai lejtőn elengedett kiscsöcs hasas nagycsöcs.

Most, amerre csak lépünk, karaktergyilkos történetek, tudatosan terjesztett hazugságok hevernek az út mentén, mint apró és fényes üvegcserepek, amelyekbe könnyű belelépni, általuk megsérülni. Évtizedes barátságok látták kárát a személyes-kedésig menő vitáknak, rokonok fordultak egymás ellen. Még a kampányidőben házasságot kötött ifjú párt is megosztotta a jelöltek személye. A közösségi médiában megosztásokkal terjed a cirkusz. A gömböc pedig csak gurul tovább, egyre többeket ragad magával. Családok, kapcsolatok, lelkek sérülnek, mérgeződnek a nyomában. A kampáynak nemsokára vége, a versengés hamarosan lezárul, de kérdés, hogy az indulatok gátszakadását, a lelki kútmérgezést sikerül-e megtisztítani. Fiatalok legyintenek, hogy ők így és ilyen közegben nem maradnak, jut még hely nekik is Londonban, a „magyar utcában”. Ki tud itt békét teremteni? – tesszük fel a kérdést egyre sűrűbben és növekvő aggodalommal. Másfajta versengéseink is szorongatják a lelkünk: Vajon hány ismerősöm van a Facebookon? Mennyi lájkot kapott egy-egy megosztásom? Hova jár a gyermekem, és hova járok én? Mit eszem, és mit iszom? Hol nyaralok, és mibe öltözöm? Az életünk minden területén nagy a verseny. Nem is verseny ez már, nem nemes, babérkoszorúért vívott küzdelem, hanem állandóan másokra sandító megfelelési kényszer. Mert folyamatosan hozzámérjük magunkat, életünket az adott trendhez, áhítattal vagy irigyen figyelt személyekhez, celebekhez vagy

ismerősökhöz. Ennek szorításában vergődünk. Sokszor észre sem vesszük, hogy voltaképpen már nem is a saját életünket éljük, hanem valaki másét. Megfeledkezünk arról, hogy önmagunk legyünk, szabad utat kapjon személyiségünk, saját kútfőből, testi-lelki erőforrásból merítsünk. A versenyszellem, a másokhoz való méricskélés automatizmusa, az életünkbe beengedett számos idegen elem észrevétlenül eluralkodott rajtunk. Ez a másolási kényszer kiöli belőlünk a kreativitást, a jó értelemben vett önmegvalósítást. Az életünk, társadalmunk átalakult egy hatalmas versenyszférává, amit elural a küzdelem. Talán ezért is rajongunk annyira a sportban látott versengésért. A nemes versengés illúziójáért. A számunkra másolhatatlan, csak nézhető teljesítményekért. Az egyéniségekért, akik a példaképeink. És mert a nemes küzdelem, a győzni akarás megtanít lelkesedni. Életünk sója lesz. Gyógyírja károgáshoz szokott néplelkünknek. Élményt nyújt, közösségi összetartozást, amikor szétarabolta életünk a verseny hevében, izgalomban, hajrájában önfeledten emeli a magasba az öklét. ♦

„Az életünk, társadalmunk átalakult egy hatalmas versenyszférává, amit elural a küzdelem.”

Családoknak szeretettel

Gyerekek! Bobóország idén nyáron Meseországgá változik!

Lesz Mese a bútorokról, A házikóról, előfordulhat, hogy Az okos leány túljár A négy fortélyos testvér eszén, és a végére talán Mókus Péter is összehaverkodik Nyúl Péterrel. Fésűs Éváról hallottatok már? És Csukás Istvánról? Lehet, hogy valamelyik keresős játékunk épp róluk fog szólni! Bobóország óvónénijei és animátorai talán még Méhkirálynőt is tudnak barkácsolni! De ki fog Seprűnyélen világgá menni? Ne feledjétek, hogy ebben a mesésen szép jubileumi évben Bobóország meséi is megjelentek könyv formájában! Fontos: a kötélpályát, gokartokat, trambulínokat, az élményfürdőt, a sportpályákat, játszótereket nem tüntette el semmiféle varázsló, azok ugyanúgy várnak Benneteket, mint ahogy eddig mindig!

Még van néhány szabad szoba, aki nem hiszi, járjon utána!

Foglalási kód: **p116**

WWW.KOLPING.HOTEL.HU

KOLPING HOTEL **** SPA & FAMILY RESORT
8394 Alsópáhoc, Fő u. 120. • Tel.: (+36) 83 344 143
sales@kolping.hotel.hu • facebook.com/kolpinghotel
youtube.com/kolpinghotel

Részletek és foglalás legjobb áron honlapunkon!

